

جریدہ علمیہ

مشيخت جليله اسلاميه نك بصريه رسميه مبدر

ربيع الاول سنه ١٣٤٠

عدد ٧٠

شمديلك آيده بر نشر اولنور

يدجى سنه

دار الحکمة الاسلامیه نمریانی

-- علم کلام --

— مادیونه کوره معلوم وموجودك اقسامی --

مادیونه کوره موجودات ، آنجق ماده ومادیاته منحصر در .
 زیرا آنلره کوره بالاستقراء کشف ومشهود اولان حقایقک جمله سی مایددر . بناء علیه
 کشف اولنمیانلرک دخی مادی اولمی لازم کلور .
 ماده لر اوچ قسمدر . برنجیسی : جزؤ فردلری آره سنده قوه جاذبه بولنوب قوددافعه
 بولنمیان (اجسام صابه) در .
 ایکنجیسی : جزؤ فردلری آره سنده قوه جاذبه ودافعه لر متساوی بولنان (اجسام
 مایعه) در .
 اوچنجیسی : جزؤ فردلری آره سنده قوه دافعه بولنوب قوه جاذبه لر بولنمیان
 (اجسام غازیهدر) در .
 مادیات دخی اوچ قسمدر . اولکیسی : ماده لردن ترکیب ایله حصوله کلان اجسام .
 ایکنجیسی : حرکت وحرارت کبی جسم اوزرندد ظاهر اولان افعال و آثار . اوچنجیسی :
 افعال و آثارک دلالتیله اجسامده وجودینه حکم اولنان قوتلردر . مادیون ، اجسامده
 ماده دن بشقه موجود طائیدفلرندن « شوعانک ماده اصلیه سی ازلی و غیر مخلوقدر . مشاهده
 اولنان کیفیت بدیهه اوزره وجودبولمی صرف عناصرک ترکیب ایله قوانین طبیعیه مقتضاسنجه
 آره لرنده وقوعه کلان تأثیر وتاثر دن ایلری کلمشدر « دیه رک خالق تعالی حضر تلرینی نفی
 وانکار وادیسنه کیتمشلردر . آنلره کوره موجودانک وجودی ، ایکی سیبلهدر : بری
 (ماده) ، دیکری (قوت) یعنی او ماده ده کی حرکتدر . بو ماده ایله قوتک ایکیسی ده
 ازلیهدر ، یوقدن وار اولمامشدر . یکدیگرندن انفکاککی متصور دکلدر .
 (ماده) خلای عالمی طولیدیران وبالجمله اجسامه نفوذ ایدن ائیردرکه غایت رقیق و غیر
 موزون بر ماده سیاله در .

(قوت) ده ذاتجه متماثل ، صفتجه متخالف ، اشکالجه متغایر اولان اجزای فردیه سنک
 حرکات طبیعیه سندن عبارتدر . بوحرکتک سببی ده آنجق ماده نک کنیدیسیدر . بر خراجه

استنادی یوقدر دیورلر . « خلقت خصوصنده دخی : بو عالم بدایت امرده غیر منتهای مرتبه ده کوچک ، قوه جاذبه یی حاوی بر طاقم ماده لرده ، ذره لرده عبارت ایتش . بو ماده لرک هربری دیگرینه قوه جاذبه لرینی تمیدایلش اولدقلرندن بو ماده لر هیئت عمومی سیله بر حرکت دورانیه تشکیل ایتشلر .

فصلسه اودره لرده بردانه سی سهوا پک جزئی بر موازنه سزلیکده بولنوب کندیسینی تعقیب ایدن دیگر ذره ایله بر آرایه کیش ، بر نقطه ده ایکی ذره برلشوب قوه جاذبه لری منتشر اولغه باشلامش . دیگر ذره لرده دخی تأثیر ایدره ک آنلریده کندیلرینک بولندیقی موقعه کتیرمه مقتدر اولمش . موازنه اصلیه مختل اولوب بر طاقم اجسام مرکبه حصوله کیش . اشبو مواد مجتمعه و ترکیبه ده بر امتزاج کیمیوی حاصل اولوب اجزای ماده نک کیفیات مخصوصه اوزرینه قانون جاذبیت ایله اجتماعلرندن کره تکنون ایدره ک کندی محورنده دورانه باشلامش وقوانین طبیعیه مقتضاسی اوله رق التهاب ایدوب حقیقت شمسیه وجود بولمشدر . شمسک دورانی حسیله بویوکلی کوچوکلی بر طاقم سیارات دخی شمسدن انفسک ایله هربری بر کره اوله رق تکنون ایتش و محورلرنده دویمکه باشلامشدر .

ساکن اولدیغما راض دخی بویله جه بر کره اولوب بر چوق زمان فضا ده کندی محورنده دوران ایتد کدنصکره مرور زمانله تبرد ایدره ک مایع حاله تنزل ایتش ، دها صکره لری اریمش قورشونک یوزنده حاصل اولان طورقی کبی طوپراق دیدیکمز شی حصوله کیش ، بو طوپراق اولزمان اینجه ایکن تدریجاً طبقات تکنون ایتش و بوندن موالید ثلاثه یعنی حیوانات ، نباتات ، معادن حصوله کیشدر . ظننده بولنبورلر .

علمای اسلام دیرلرکه : موجودک ماده ایله مادیاته انحصارینه دائر استقراری ناقص اولدیغندن علم یقینی مفید اولمادیقی کبی استقرارینی اکمال ایچون ایراد ایتدکاری سوزلری دخی (قیاس الغائب علی الشاهد) و تمثیل قیلندن اولوب بودخی استقراء ناقص کبی علم افاده ایتیموب ظن افاده ایدر .

حالبوکی مادیون اصل کائناتده اختلاف ایتشلر . بعضیلری اصل کائنات ، ماده لر و غیر منتهای جزو فردلردر . و بعضیلری قوت ، بعضیلری اثر و بعضیلری فضا در دیمشدر .

بونکله برابر بو عالمک بدایت امرده ماده لرده ترکیب ایدره ک کندی کندینه شوالی اکتساب ایتسی ایسه مجرد فرضیات و تخمین طریقیله اولوب بزم ایچون مجهول صرفدر . هندسه ایله جبر ایله معلوم اولسی ممکن دکدر ، بونلرک هیچ بری حس و مشاهده مستند اولمیوب ثم التدارک

قیلندن شیلردر . بویکی نظریات فیهیه دلائل یقینه نظریله باقیله مدینی کی بونلره مستند بولسان احکام مظنونیهده حقایق مثبته نظریله باقیله ماز . مع مافیه اوילה اولدیغنی فرض ایتسهک بیه ، عالمک اجزاسی اولان ذره لرك بری برینی جذب ایدمک درجهده بولمنسی کیم وضع ایتدی .

اگر کندی کندینه بویه بر موضعه بولمنس ایه لر نه ایچون شیمدی یه قدر اوموضعلری محافظه ایتماشلرده بری بریله اتصال ایدرک وضعیت ازلیه لرینی اخلاص ایتماشلر .
 قوه جاذبه تأثیراته بالتبعیه ذره لر دن اصلا بر موازنسزک ظهوری ملحوظ ومتصور دکل ایکن سهو نصل وقوعه ککش ؟ قوه جاذبه ایه بری برینی سور ککیده اولان ماده لرك بر دانه سنده وقوعه بولان سهو ک سینی بر مؤثر خارجی اولقسزین تصور ممکنمیدر . اوילה ایهسه ذره لرك غیر محدود بر زماندن بدایت تکون اولان سهو زمانه قدر قوه جاذبه نک تأثیریه دورانده اولسی ، اودره لرك برواضع وموجدی بولدیغنی اشعار ایلر .
 چونکما کر ذره لرك قوه جاذبه درجهسی دیگرینک نظیر ومعادلی ایهسه بونلرک هر بری دیگریه متناسب بر موضعه بولمنس اوله جقلری جهته ذراتک دورانی اثناسنده تصور اولان سهو وقوعه امکان بولنمه چی کی اشبو تناسب ، برواضع طرفندن تعیین وتخصیص اولدیغنه دلالت ایلر .

واکر قوه جاذبه لر یکدیگرینک نظیر ومعادلی دکل ایهسر مادامک قوه جاذبه سی چوق اولان ماده ، آز اولان ماده یی جذب ایه کندینه ضم والحاق ایلور . شو حالده تصور اولان شکل ، ازله واقع اولق اقتضا ایدردی . حالبوکه آنلر ظهور عالم ایچون بر تاریخ فرض ایدیورلر . ازلک ایهسه تاریخی تصور اولنه ماز . خصوصاً که قوه جاذبه لر بری برینه معادل اولان ذرات آرسنده قوانک توازی حصوله کلوب دوران ظهور ایتماصبی احتمالی واردر . ایشه اوماده لرك قوتی ، قوه جاذبه ایه دکل بلکه صانع متعال حضر تلرینک قدرتیله اولدیغنی ظاهر اولور .

زیرا مادامک اولی بولنیمان ازله — کرك ماده وکرك آندن انفکاک ایتیمان حرکات اجزا — حاصل ایش ، میلیونلرجه سنه لر وجودینک تأخیر ایتیمی نه دن لازم ککش ، نیچوندها اول موجود اوله مامش ؟

اگر « ماده ازله حدود تنوعاته مدار وسبب اولان استعدادی احراز ایتماش ایدی . او استعدادی احراز ایدنجیه قدر مثلا بر میلیون سنه کچمک اقتضا ایدیوردی » دیر لرسه

بوكلامريله ماده يه بر مبدأ اثبات ايده رك حدوثى اعتراف ايتمش اوله جقلى كې « تعين اولنان او مدت كچمه دن علت قديمه او استعدادى نهدن حائر دكل ايدى ؟ ظهور ايدن بوتنوعات نهدن بش ميليون سنه اول ظهور ايتماش ايدى » ديه آنلره سؤال دخى وارد اولور .

حاصلى : كائناتك تكترونى ايضاح ايجون بيان ايتدكلرى شو نظريه ، ناقص وبرچوق اعتراضاتى ايجاب ايدن على العاده بر فرضيه در . يوقسه بر حقيقت فنيه دكلدر . هايدى اويله اولسه بيله مادام كه بونظريه ده بر مبدأ قبول اولونمشدر . ايسته بومبدأ قبولى برخالقك وجودينى وعالمك حدوثى اعتراف ديمكدر . عالمك حدوثى وبر قادر مطلقك اثر قدرتى وبر مبدع كاملك اثر ابداعى اولدينى اعتراف ايدلدكدن صـوكره كيفيت خلقى ، تصوير ايديلان شكلده قبول ايتك ايجون اوقدر بر محذور يوقدر .

ايسته بونقطه لر نظر اعتباره آلنيرسه ماده ايله حرركات اجزائيه نك ازلى اوليوب صوكره دن وجود بولمش امور حادثه دن اولدقلىنى ، ومحضاً كنه ذاتى معلوم اولمايوب فقط هر حالده ماده واجزادن مركب اولمادىنى قطعياً معلوم اولان قادر متعال حضرتلرينك خلق و ايجاديله صوكره دن وجود بولدينى اعتراف لازم كلير .

جناب حقك علم وقدرتنى نوع بشرك علم وقدرتنه قياس ايدوب « نوع بشر بر شئى عدمدن وجوده كتيره مديكى جهته هيج بر شئيك نفس الامرده عدمدن وجوده كمسى ممكن دكلدر » ديمك طوضرى اوله ماز .

اكر بوقياس ، صحيح اولسه عالم وقادر اولان بالجمله انواع واجناسك علم وقدرتلى بكديكـره مشابه ومماثل اولمق لازم كلير .

حالبوكه مشابه ومماثل دكلدر . چونكه علم ناقصك تصور ايدمديكى شئى ، علم كاملك تصور ايتمى ، وقدرت ناقصه نك تعلق ايدمديكى شئيه قدرت كامله نك تعلق ايتمى جائز وواقعدر .

مشهود من اولان شو بدايع كائنات ، مشتمل اولدينى دقائق واسرار حسيله آنحق بر صانع علم ومدبر حكيمك اثرى اولمق ياقيشور .

يوقسه اويله شعور وادرا كدن خالى بولنان ماده ويا طبيعت ويا تصادف اثرى اولمى ادا ايتك

صاحب ادرا که لایق دکلدر . بناءً علیه بو کائناتک ماهیات و صوری کبی ماده اصلیه سی ده یوقدن وار ایدلمشدر . آتی یوقدن وار ایدن ذات دخی انواع مکوناتی شو نظام بدیع اوزره خلق و ایجاد بویوران باری تعالی حضر تلریدر (۱) .

برک درختان سبزدر نظر هوشیار
هرورقی دفترست معرفت کردگار

حسین عونی

(۱) بوکا دائر تفصیلات ، اثبات واجب بحثنده کله جکدر .

معرفت نظریه سی

§ ۱

معرفت مفهومی

« ۱ . معرفت نظریه سنک موضوعی معرفت اولدیغندن اولاً معرفت تصوورینک مناسبتی تثبیت ایتلی ز . فقط بیانملی که معرفت مفهومک قطعی بر تعریفی آنحق بحک ختامندن صورکه نمکندر . بوراده یاپیله حق ایش معرفت فعل کاملی جهندن واصل اوله جغمنز نتائج نظر دقته آلمدن اولاً صرف صوری بر مفهوم تحلیلندن عبارتدر . بوراده یالکیز معرفت تعبیرینک استعمالنه نظراً بوتصورله نه قصد ایدلایکی ، نه قصد ایدیله بیله جکی تصویر ایدیله جکدر .

شبهه یوق که ، انسانک بر شیشی طانیدیخی یا خود طانیق اعتقاد ویا امیدنده بولندیخی ، مضموننده بر طاقم سوزلر واردر . بوراده پسیقولوژی به عائد معناده معرفت ایله معنای منطقیده معرفت آردسی تقریق ایدلمک لازمدر .

۲ . پسیقولوژی به عائد معناده معرفت اوزمان اطلاق اولنورکه بر کیمسه به اولجه غیر معین ، مبهم ، ساده یا شانلش بر شیشی هر هانکی بر معینک طرزنده قاوریبو حکم آلتنه الملق میسر اولسون . معرفت بوراده ییسانجی و مجهول کبی کورون بر شیشی مألوف و معروف بر شیشه تحویل ایتک دیمکدر . (۱) موضوعی طانیورم ، دیمک اونک نه اولدیغنی